

Tartumaa Arendusselts

Taotlusvoor 15.09-15.10.2026

Infopäev

11.09.2026

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**

**Eesti
tuleviku heaks**

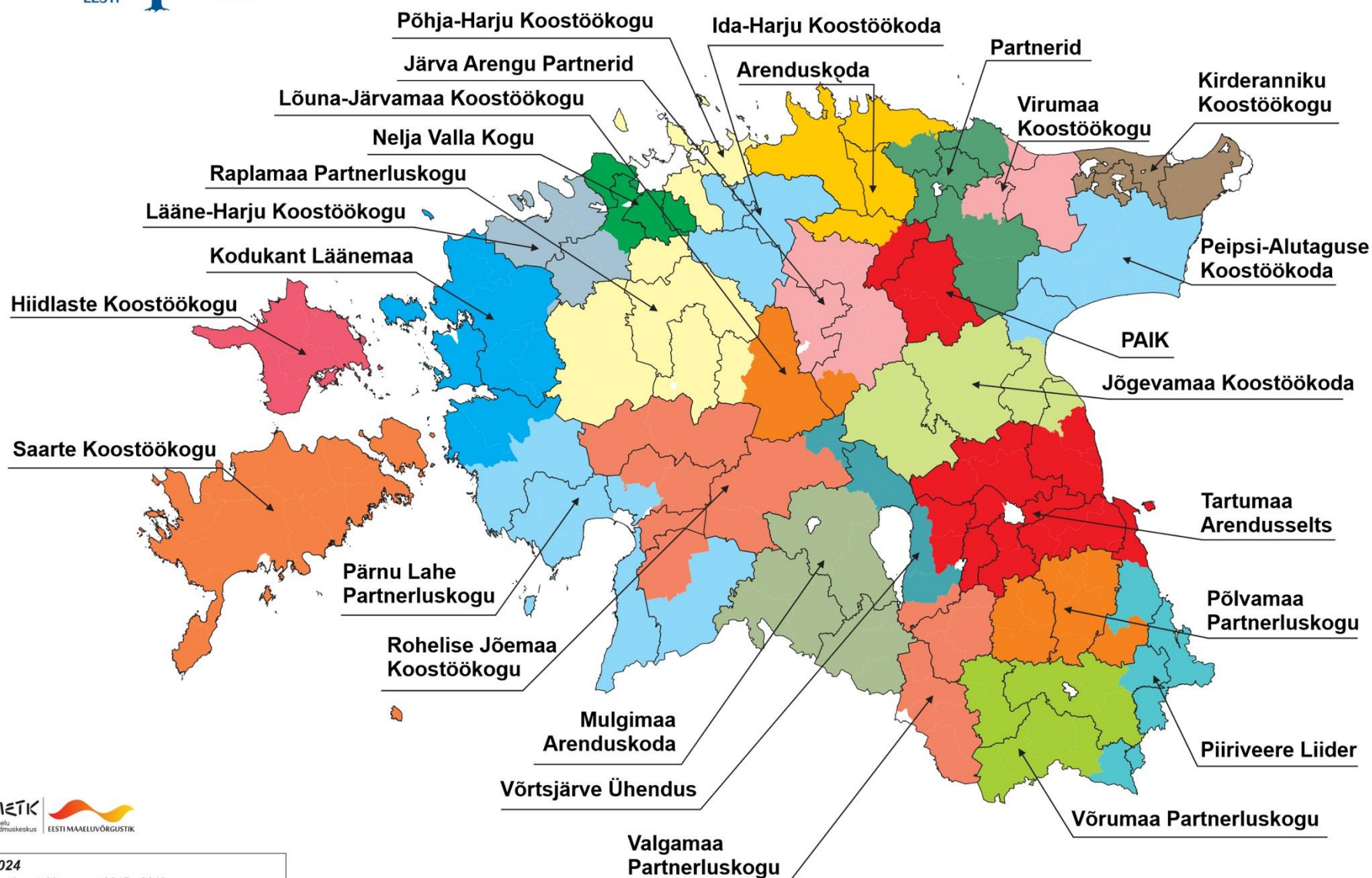

**LEADER
EESTI**

LEADER programmist

- 5 perioodi alates 1991: LEADER I, LEADER II, LEADER+, programmperioodid 2007–2013, 2014–2020 ning üleminekuperiood 2021–2024.
- Euroopas on ligi **2700 LEADER-tegevusrühma**, millega on kaetud u 80% Euroopa territooriumist ja u 30% rahvastikust.
- Periood 2023–2027 toob LEADERile u **5 miljardit eurot** Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD), lisanduvad vahendid teistest fondidest.
- Keskmiselt panustavad riigid 7,7% LEADER-meetodi rakendamisse. **Eesti panustab ligi 12%**, mis on üks suuremaid panuseid kogu Euroopa Liidus.
- Eestis on 26 tegevusrühma. Programmperioodi 2023–2027 Eesti tegevusrühmade strateegiate rakendamise eelarve Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) koos Eesti riigieelarves ettenähtud kaasrahastusega **59,5 mln eurot**. Täiendavalt lisandub strateegiate elluviimiseks **7 mln eurot** Euroopa Sotsiaalfondist (ESF+) ja riigieelarvest.

LEADER TEGEVUSRÜHMAD EESTIS

LEADER meetod

- piirkonnapõhine lähenemine
- altpoolt tulev algatus
- avaliku ja erasektori partnerlus
- uuendusmeelsus
- integreeritud ja mitut valdkonda hõlmav lähenemine
- võrgustikutöö
- koostöö edendamine

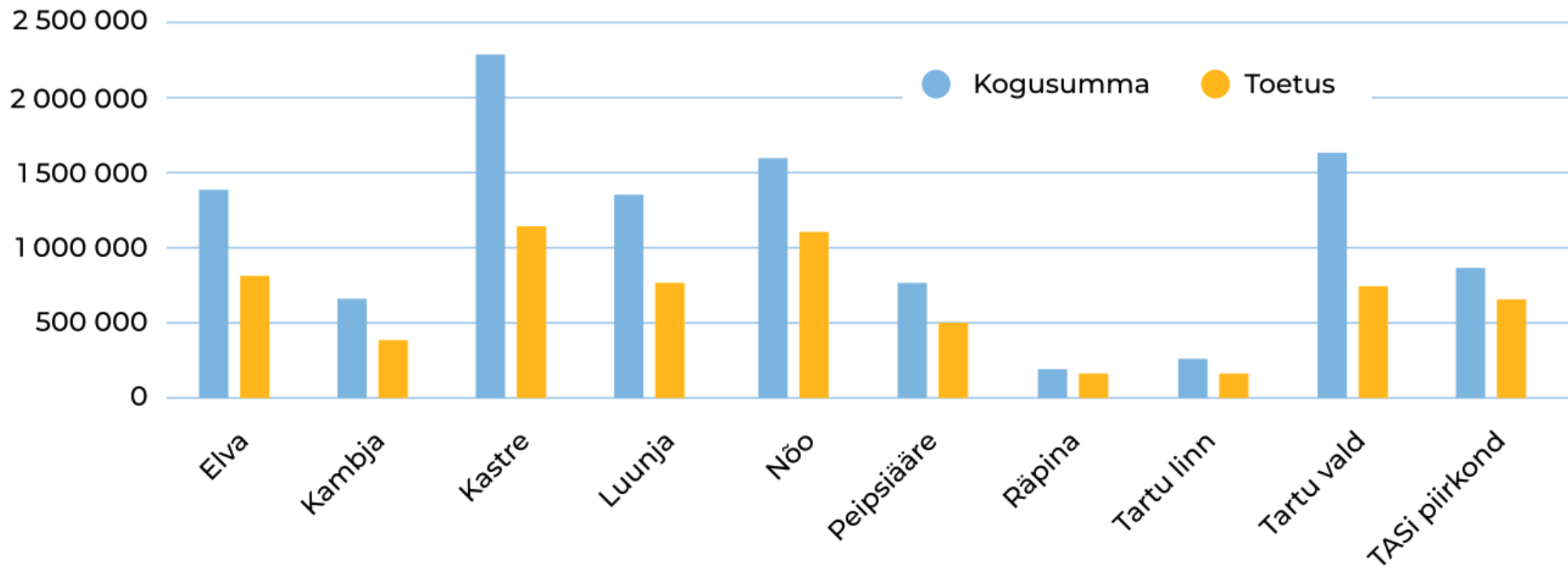
TASi strateegia rakendamine 2014-2024

Meede	Projektide arv	Kogusumma	Toetussumma
1.1. Väiketootmise ja teenuste arendamine	44	1 819 762	841 672
1.2. Turismiettevõtluse arendamine	41	1 776 917	1 065 695
1.3. COVID-19 toetusmeede	10	485 652	303 403
2.1. Kohalike traditsioonide hoidmine ja arendamine	77	2 729 412	1 902 318
2.2. Noorte aktiveerimine	48	564 941	419 563
3.1. Suurprojektide arendamine	5	2 405 679	922 323
3.2. TASi piirkonda jäävate võrgustike loomine ja arendamine	18	548 787	409 674
3.3. Regionaalse ja rahvusvahelise koostöö edendamine	17	655 812	489 538
Kokku	260	10 986 962	6 354 186

TASi strateegia rakendamine 2014-2024

Oma-valitsus	Projektide arv	Kogusumma	Toetussumma
Elva	32	1 386 322	816 164
Kambja	24	650 319	377 427
Kastre	35	2 276 569	1 137 699
Luunja	25	1 334 866	753 953
Nõo	38	1 582 702	1 096 903
Peipsiääre	34	775 210	501 344
Räpina	3	217 828	140 837
Tartu linn	8	264 696	141 432
Tartu vald	35	1 616 256	737 247
TASi piirkond	26	882 194	651 181
Kokku	260	10 986 962	6 354 186

TASi strateegia rakendamine 2014-2024

Joonis 3. Rahastatud projektide jaotus omavalitsuste lõikes

TAS edulood 2014-2024

https://tas.ee/wp-content/uploads/2025/07/TAS-edulood-loplik_2025.pdf

Tartumaa Arendusselts

TARTUMAA ARENDUSSELSI TEGEVUSPIIRKONNA ÜHISSTRATEEGIA 2023–2030

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

LEADER
EESTI

TAS piirkond

TAS piirkond

- Tegevuspiirkonda kuuluvad: Tartu vald, Kastre vald, Kambja vald, Luunja vald, Nõo vald, Peipsiääre vald (välja arvatud endise Pala valla asustusüksused), Elva valla endise Konguta valla ja Puhja valla asustusüksused ning Elva linn, Tartu linna endise Tähtvere valla asustusüksused ja Räpina valla endise Meeksi valla asustusüksused.
- Seisuga 01.01.2025 on TASi piirkonnas u 62 000 inimest, Tartumaa elanike arv on u 158 000.
- Tartumaa Arendusseltsil on 2026. a seisuga 79 liiget: 9 kohalikku omavalitsust, 32 ettevõtet ning 38 kodanikuühendust.

Visioon 2030

Tartumaa Arendusseltsi piirkonnas on arukad kogukonnad, ettevõtlikud ja terved noored ning kohalikku ressurssi väärimine ja uuenduslik ettevõtlus.

Rohe- ja ringmajanduse võimalusi rakendatakse piirkonnas nutikalt.

Siinsed koostöövõrgustikud ja uued algatused on kestlikud ning tuntud nii Eestis kui mujal.

TASi toel on tõusnud piirkonna elukvaliteet ja inimeste heaolu!

Läbivad põhimõtted

Strateegia rakendamisel lähtutakse neljast läbivast põhimõttest (TARK):

- Tartumaa eripära võimendamine
- Arukus ja uuenduslikkus
- Rohepöörde rakendamine
- Kogukondlikkus

1. FOOKUSVALDKOND

Kogukond ja noored
(valdkonna osakaal
LEADER-meetmest 40%)

Strateegiline eesmärk 1: TASi piirkonnas on arukad kogukonnad ning ettevõtlikud ja terved noored.

Rakendatavad meetmed:

- **Meede 1.1: Arukad kogukondlikud lahendused** (maksimaalne toetus 80 000 eurot, minimaalne toetus 20 000 eurot, toetuse määr 80%)
- **Meede 1.2: Ettevõtlikud ja terved noored** (maksimaalne toetus 20 000 eurot, minimaalne toetus 3 000 eurot, toetuse määr 80%)
- **Meede 1.3: Kogukonna väikeprojektid** (maksimaalne toetus 20 000 eurot, minimaalne toetus 3 000 eurot, toetuse määr 80%)

2. FOOKUSVALDKOND

Kohalik ressurss ja ettevõtlus
(valdkonna osakaal
LEADER-meetmetest 35%)

Strateegiline eesmärk 2: TASi piirkonna ettevõtlus on kohalikku ressursi väärindav, kogukonda teenindav ja uuenduslik, turismipotentsiaali rakendatakse piirkonna eripärast lähtuvalt.

Rakendatavad meetmed:

- **Meede 2.1: Kohalik väiketootmine ja ärilised teenused** (maksimaalne toetus 80 000 eurot, minimaalne toetus 10 000 eurot, toetuse määr 50%)
- **Meede 2.2: Turism ja puhkevõimalused** (maksimaalne toetus 80 000 eurot, minimaalne toetus 10 000 eurot, toetuse määr investeeringute puhul 60%, võrgustike projektide puhul 80%)
- **Meede 2.3: Uuendused ja piloteerimine** (maksimaalne toetus 40 000 eurot, minimaalne toetus 10 000 eurot, toetuse määr ettevõtlusprojektidele 60%, teistele 90%)

3. FOOKUSVALDKOND

Suurprojektid, vihmavarju- ja koostööprojektid
(valdkonna osakaal LEADER-meetmetest 25%,
millele lisandub ESF+ rahastus)

Strateegiline eesmärk 3: TASi toel on piirkonnas tugevnenud erinevate tasandite ja sektorite koostöö ning suurenenud sotsiaalne kaasatus.

Rakendatavad meetmed:

- **Meede 3.1: Suurprojektid** (maksimaalne toetus 200 000 eurot, minimaalne toetus 100 000 eurot, toetuse määr 50%)
- **Meede 3.2: TASi koostööprojektid** (summad ja toetuse määrad LEADER-määrusest lähtuvalt)
- **Meede 3.3: Sotsiaalse kaasatuse suurendamine** (ESF+ rahastus summas 627 016 eurot, indikatiivne toetussumma 6029 eurot ühe miniprojekti kohta, toetuse määr 100%)

Strateegia rakendamise eelarve

- 3,46 mln LEADER programm
- 627 016 ESF+
- 1,7 mln oma- ja kaasfinantseeringud
- 1 mln arendusprojektide rahastus teistest fondidest

- KOKKU u 6,8 mln

Strateegia rakendamise eelarve

Toetuste eelarve jagunemine meetmete lõikes on järgmine:

Fond, meede	Eelarve	% meetmete eelarvest
EAFRD	2 620 463³⁹	
1.1. Arukad kogukondlikud lahendused	628 911	24%
1.2. Ettevõtlikud ja terved noored	209 637	8%
1.3. Kogukonna väikeprojektid	209 637	8%
2.1. Kohalik väiketootmine ja ärilised teenused	366 865	14%
2.2. Turism ja puhkevõimalused	366 865	14%
2.3. Uuendused ja piloteerimine	183 432	7%
3.1. Suurprojektid	400 000	15%
3.2. TASi koostööprojektid	255 115	10%
ESF+	627 016	
3.3. Sotsiaalse kaasatuse suurendamine	627 016	100%

2026 II taotlusvoor eelarve

Meede 1.1. Arukad kogukondlikud lahendused	251 565€
Meede 1.2. Ettevõtlikud ja terved noored	41 927€
Meede 1.3. Kogukonna väikeprojektid	41 927€
Meede 3.1. Suurprojektid	400 000€
Meede 3.3. Sotsiaalse kaasatuse suurendamine	102 493€
KOKKU	837 912€

Meetmed, toetatavad
tegevused ja abikõlblikud kulud

Projekti toetus

Projektitoetust antakse **strateegia meetmes** nimetatud tegevuse elluviimiseks, mis panustab selle **tegevuse eesmärgi täitmisesse ja tulemuse saavutamisse** ning mille raames toetatakse:

- 1) materiaalsesse või immateriaalsesse varasse investearingu tegemist;
- 2) ühistegevuse või koostöötegevuse elluviimist;
- 3) kogukonna vajadustest lähtuvate teenuste arendamist;
- 4) väikeprojekti ehk vihmavarju-tüüpi projekti rakendamist.

Toetatav tegevus

Kui toetust taotletakse materiaalsesse või immateriaalsesse varasse investearingu tegemiseks, siis võivad toetatava tegevuse osaks olla sellega otseselt seotud järgmised tööd ja teenused:

1) ehitise ehitamisega kaasnev keskkonnamõju hindamisega seotud tegevus ning energiaauditi, teostatavusuuringu, projekteerimistöö ning projekteerimiseks vajaliku ehitusgeoloogilise ja geodeetilise uurimistöö tellimine (edaspidi koos *ettevalmistav töö*);

2) koolitus, ehitusseadustiku alusel omanikujärelevalve tegemine, muinsuskaitseaduse alusel muinsuskaitse järelevalve teostamine ja turundustegevus, sealhulgas turu-uuringu tegemine.

Toetatav tegevus

Ehitise ehitamiseks või renoveerimiseks või materiaalse vara soetamiseks antakse projektitoetust, kui on täidetud **järgmised nõuded**:

- 1) ehitise ehitamisel, välja arvatud uue ehitusloakohustusliku hoone püstitamisel, või renoveerimisel on **see ehtis ja sellealune maa projektitoetuse taotleja valduses asjaõiguslikul või võlaõiguslikul alusel** vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest;
- 2) uue ehitusloakohustusliku hoone püstitamisel on **hoonealune maa projektitoetuse taotleja omandis või on sellele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus** vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest;
- 3) sellise materiaalse vara soetamisel, mis paigaldatakse ehitisse või mida kasutatakse ehitises, on **see ehtis projektitoetuse taotleja valduses asjaõiguslikul või võlaõiguslikul alusel** vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest.

Ühistegevus

Ühistegevuse elluviimiseks antakse projektitoetust, kui selle viivad **kuni kaheaastase tegevuskava alusel ellu partnerid, kelleks on vähemalt kaks juriidilist isikut või füüsilisest isikust ettevõtjat**, ning kui tegevuskava sisaldab järgmiseid andmeid:

- 1) ühistegevuses osaleva partneri nimi, registrikood ja kontaktandmed ning osalevate poolte üksikasjalik ülesannete kirjeldus;
- 2) ühistegevuse ning selle eesmärgi ja tulemuse kirjeldus, sealhulgas laiem mõju tegevuspiirkonnale;
- 3) tegevuskava elluviimise periood, sealhulgas ühistegevuse ajakava;
- 4) selle olukorra kirjeldus, mille lahendamisele on ühistegevus suunatud.

Meede 1.1. Arukad kogukondlikud lahendused

Toetatavad tegevused:

Kogukondadele suunatud investeeringud:

1. Arukate kogukondade kontseptsiooni elluviimiseks vajalikud investeeringud (eeltingimus: strateegia on varasemalt koostatud)
2. Kogukondade ja külastajate jaoks oluliste objektide ja taristu arendamine, sh ajaloo- ja kultuuripärand
3. Kogukondade turvalisuse ja toimepidevuse tõstmiseks vajalikud investeeringud, sh erinevatele sihtgruppidele suunatult (vabatahtlikud, eakad, erivajadustega inimesed jne)

Meede 1.1. Arukad kogukondlikud lahendused

- Maksimaalne toetussumma 80 000€, minimaalne toetussumma 20 000€
- Toetuse maksimaalne määr on **kuni 80% abikõlblikest kuludest**

Toetuse saajad:

- kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd, SAd)
- kohalikud omavalitsused

Meede 1.1. Arukad kogukondlikud lahendused

Abikõlblikud kulud on eelarveprojektis kavandatud toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on sihtotstarbelised, mõistlikud, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks.

- Tegevuste elluviimiseks vajalikud investeeringud ehitistesse, taristusse, sisustusse, seadmetesse, vahenditesse ja inventari.
- Ühisürituste korraldamisega seotud kulud, sh koolitused, seminarid, õppereisid, messid, kultuuri- ja spordiüritused jm. Nn pehmed tegevused on valdavalt võimalikud ainult ühisprojektide korral.
- Ehitise ehitamise ja parendamise kulude ning taristuinvesteeringute osaks võivad olla ka kavandatava ehitise projekteerimistööd jms.
- Arukate külade investeeringud ja piloottegevuste elluviimine
- Projektijuhtimise kulud

Meede 1.2. Ettevõtlikud ja terved noored

Toetatavad tegevused:

Noortega seotud arendustegevuste elluviimine (ühisprojektid) ning väikeinvesteeringud ruumide kohendamisse ja tegevusi toetavatesse vahenditesse:

1. Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuse toetamine (sh nii ettevõtlikkust toetavad tegevused kui ka praktilise ettevõtluskogemuse toetamine)
2. Noorte praktiliste oskuste arendamine (laagrid, malevad, praktika jms)
3. Noorte füüsilise ja vaimse tervise toetamine
4. Noortega seotud ühisprojektide elluviimine

Meede 1.2. Ettevõtlikud ja terved noored

- Maksimaalne toetussumma 20 000€, minimaalne toetussumma 3 000€
- Toetuse maksimaalne määr on **kuni 80% abikõlblikest kuludest**

Toetuse saajad:

- kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd, SAd), kelle tegevuse üheks sihtrühmaks on noored
- kohalikud omavalitsused

Meede 1.2. Ettevõtlikud ja terved noored

Abikõlblikud kulud on eelarveprojektis kavandatud toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on sihtotstarbelised, mõistlikud, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks.

- Ettevõtlikkuse arendamisega seotud tegevuste läbiviimine, sh praktilise ettevõtluskogemuse toetamine, koolitused, seminarid, õppereisid, uuringud jms.
- Noorte praktiliste oskuste arendamisega seotud tegevused, laagrid, malevad, praktika jms. Nn pehmed tegevused on võimalikud ainult ühisprojektide korral.
- Väikeinvesteeringud ruumide kohendamisse ja tegevusi toetavatesse vahenditesse, sisustusse ja seadmetesse.
- Noorte füüsilise ja vaimse tervise toetamine
- Projektijuhtimise kulud

Noortekeskuse kujundasid kasutajad ise

MTÜ Önnemaa
Asukoht: Kambja alevik
Kambja vald, Tartumaa
Kontakt: Kersti Leis
tel 5331 5342
kersti@onnemaa.ee
onnemaa.ee

Kambja Pere- ja Noortekeskus on Tartumaal üks staaži-kamaid ja ka aktiivsemaid. Kohalikud noored on keskusesse tee leidnud ning loovad aktiivselt kaasa ürituste korraldamisel. Ja mitte ainult – nõuks võeti kavandada keskusele uus ruumilahendus ja sisekujundus. Võib-olla avastas keegi endas tulevase sisearhitekti talendi? Aga võib-olla on sellest kasu noore esimese oma kodu kujundamisel?

LEADERi toetuse abiga sai noorte kavandatu ka teoks tehtud. Lisaks uuele sisekujundusele muretseti keskusesse uusi tegevusvahendeid: ronimissein, kott-toolid, mängud, projektor ja ekraan. Ajal, mil muretsetakse, et noored istuvad kodudes nutiseadmetesse naelutatuna, on igati abiks hubane pesake, kus kodukandi eakaaslastega silmast silma suhelda.

LEADERi toetusega rahastatud projektid	Elluviimise aasta	Toetus-summa (€)	Kogu-maksumus (€)
Noortekeskusele uus sisustus ja vahendid	2020–2023	11 318.80	14 368.05
Rahvusvaheline, ettevõtlik ja aktiivne noor	2023–2025	9361	18 749

Meede 1.3. Kogukonna väikeprojektid

Toetatavad tegevused:

Kogukondade kestlikku arengut toetavate arendustegevuste elluviimine (ühisprojektid) ning väiksemahulised investeeringud:

1. Arukate kogukondade kontseptsiooni väljatöötamine ja piloteerimine, sh strateegiate koostamine, piloottegevuste elluviimine
2. Kogukondlike algatuste toetamine, mis tõstavad kohapealset võimekust, sh sündmused, teadlikkuse tõstmine, koolitused, analüüsid jm „alt-üles“ initsiatiivid
3. Kohalikule kogukonnale suunatud teenuste ja taristu arendamine, sh väiksemad investeeringud turutõrke piirkonnas
4. Kogukonnale suunatud infoplatvormide jt uuenduslike lahenduste arendamine

Meede 1.3. Kogukonna väikeprojektid

- Maksimaalne toetussumma 20 000€, minimaalne toetussumma 3 000€
- Toetuse maksimaalne määr on **kuni 80% abikõlblikest kuludest**

Toetuse saajad:

- kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd, SAd)

Meede 1.3. Kogukonna väikeprojektid

Abikõlblikud kulud on eelarveprojektis kavandatud toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on sihtotstarbelised, mõistlikud, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks.

- Tegevuste elluviimiseks vajalikud investeeringud ehitistesse, taristusse, sisustusse, seadmetesse, vahenditesse ja inventari.
- Ühisürituste korraldamisega seotud kulud, sh koolitused, seminarid, õppereisid, messid, kultuuri- ja spordiüritused jm. Nn pehmed tegevused on valdavalt võimalikud ainult ühisprojektide korral.
- Ehitise ehitamise ja parendamise kulude ning taristuinvesteeringute osaks võivad olla ka kavandatava ehitise projekteerimistööd jms.
- Arukate külade strateegiate koostamine ja piloottegevuste elluviimine
- Projektijuhtimise kulud

Käsitöotalust roheline elustiili keskuseks

MTÜ Jaago Sõbrad
Asukoht: Kurista küla
Kastre vald, Tartumaa
Kontakt: Inga Talvis
tel 529 7919
inga.talvis@gmail.com
jaagotalu.ee

Jaago käsitöotalu asub Tartumaal Kurista külas. Siin toimuvad õpitoad ja käsitöölaagrid, mille teemad on taaskasutus, ressursisäästlikkus ning jätkusuutlik tegutsemine. LEADER-programmi toel on tallu rajatud käsitööküün, mis on kasvanud tõeliseks kogukonnakeskuseks – siin toimuvad regulaarsed huviringid ja koolitused ning külaseltsi kokkusaamised, aga ka kontserdid ja etendused. Kaugemalt tulnud külalised saavad osa maal elamise ja isetegemise võludest, lapsed saavad tegutseda aias ja hoovis.

Jaago talu pererahvas on mõelnud, et aastaks 2028 tahavad nad olla kogukonnas ja Eestis laiemaltki tuntud kui keskkonna- ja inimesehoidliku elustiili keskus, mis pakub erilisi, nutikaid, teaduspõhiseid, praktilisi, roheline ja säästlikke koolituselamusi. Teadmisi jagades panustatakse oma kätega loomisse, taaskasutusse, säästlikesse ehituslahendustesse, prügi minimeerimisse, roheline aiandusse, ise oma toidu kasvatamisse, tolmeldajatele sobilike taimelappide loomisse, kompostimisse – jätkusuutlikku elustiili igas võimalikus mõttes.

LEADERi toetusega rahastatud projektid	Elluviimise aasta	Toetus-summa (€)	Kogumaksumus (€)
Jaago talu käsitööküüni küttesüsteemi ja kanalisatsiooni rajamine	2017–2018	14 865.59	18 671.66
Targa aia kogukonnapäev ja targa aia veebiplatvormi käivitamine	2024	10 951.53	13 551.42
Targa aia arenguhüpe: katmikala rajamine	2025	10 019.95	13 980

Arukad külad (Smart Villages)

- <https://www.youtube.com/watch?v=iAVilTmxXl0>
- <https://tas.ee/arukad-kulad/>

Arukad külad

- Arukad külad on maapiirkondade kogukonnad, mis kasutavad **uuenduslikke lahendusi** oma jätkusuutlikkuse parandamiseks, tuginedes kohalikele tugevustele ja võimalustele.
- Strateegia koostamine ja elluviimine põhineb **kogukonna aktiivsel osalusel**, üheskoos keskendutakse majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonna väljakutsetega toimetulemisele kaasates tehnoloogilisi ja digitaalseid lahendusi.
- Arukad külad teevad **koostööd erinevate partnerite ja kogukondadega**, osalejatega erinevatest sektoritest maa- ja linnapiirkondadest. Aruka küla strateegiate algatamine ja rakendamine võib põhineda olemasolevatel algatustel ning seda saab rahastada erinevatest avalikest ja eraallikatest (Euroopa Komisjon 2019).

Meede 3.1. Suurprojektid

Toetatavad tegevused:

Investeeringud suuremamahulistesse objektidesse või rajatistesse, mis on suunatud avalikuks kasutamiseks ja kavandatud kolme sektori koostöös

Meede 3.1. Suurprojektid

- Maksimaalne toetussumma 202 000€, minimaalne toetussumma 100 000€
- Toetuse maksimaalne määr on **kuni 50% abikõlblikest kuludest**

Toetuse saajad:

- mikroettevõtted ja väikeettevõtted
- kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd, SAd)
- kohalikud omavalitsused

Meede 3.1. Suurprojektid

Abikõlblikud kulud on eelarveprojektis kavandatud toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on sihtotstarbelised, mõistlikud, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks.

- Tegevuste elluviimiseks vajalikud investeeringud ehitistesse, taristusse, sisustusse, seadmetesse, vahenditesse ja inventari.
- Ehitise ehitamise ja parendamise kulude ning taristuinvesteeringute osaks võivad olla ka kavandatava ehitise projekteerimistööd jms.

Kastre Vallavalitsus

Asukoht: Uniküla

Kastre vald, Tartumaa

Kontakt: kastre.ee

Vooremäe Tervisespordikeskus

Vooremäe Tervisespordikeskus on järk-järgult arenev ja laienev puhkeala. Tartlased on juba enda jaoks avastanud siinsed kunstlume kattega valgustatud suusarajad; nüüd sai keskus tänu LEADER-toetusele ka teenindushoone, kus saab pesta ja riideid vahetada. Teenindushoone on loonud võimaluse korraldada tervisespordiüritusi ning loodud on töökohad kahele inimesele, kes talvel juhendavad külastajaid ja hoiavad maja käigus. Hoone valmimine on andnud keskusele kõva arengutõuke – käib aktiivne suhtlus ettevõtjatega suusatõstukiga laskumisenõlva rajamiseks. Suvel harrastatakse kettagolfi, toimuvad jooksu- ja rattavõistlused. Kastre vald plaanib lähiajal välja vahetada radade kuluka valgustuse ja rajada hoone lähedale parkla. Kasu on sellest nii tartumaalaste tervisele kui kohalikule majandusele.

LEADERi toetusega rahastatud projektid	Elluviimise aasta	Toetus-summa (€)	Kogumaksumus (€)
Vooremäe Tervisespordikeskuse teenindushoone projekteerimine ja ehitamine	2020–2023	199 990.94	623 807.96

Meede 3.3 Sotsiaalse kaasatuse suurendamine (eraldi rahastus ESF+ meetmest)

Toetatavad tegevused:

Sihtgruppide vajadustest lähtuvate praktiliste ja/või uuenduslike teenuste disainimine ja piloteerimine, sh vajaduste kaardistamine, konkreetsete lahenduste disainimine ja elluviimine kogukondades.

Sündmused ja tegevusvõimaluste loomine sihtgruppidele – nt eakate tööampsud, erinevad ühised sündmused jms.

Kogukondade lähendamine, kogukondlik märkamine, sh kogukondlikud toetusvõrgustikud, abivajajate (vanad-noored- lapsed, erivajadustega inimesed jne) kohapealne toetamine. Hoolekande valdkonna spetsialistide ja hoolduskoormusega inimeste toetamine – õppereisid, nõustamised, võrgustikud, koolitused.

Ligipääsetavuse tagamine – nt transpordi tagamine sihtgrupile eesmärgiga tagada teenustele, sündmustele ligipääs.

Vaimse ja füüsilise tervise toetamine, sh erinevad sihtgrupid (nt erivajadusega noored alates vanusest 16, eakad jne).

Teadlikkuse tõstmine – tuge vajavate sihtgruppide olemasolu ja vajaduste teadvustamine ühiskonnas ja kogukondades, abivajajate märkamine, kogemuste jagamine jms.

Meede 3.3 Sotsiaalse kaasatuse suurendamine (eraldi rahastus ESF+ meetmest)

- Maksimaalne toetussumma 10 000€, minimaalne toetussumma 1 000€
- Toetuse maksimaalne määr on 100% abikõlblikest kuludest

Sihtgrupp:

- Haavatavate sihtgrupp vanuses 16+, kes ei osale üldjuhul aktiivselt tööelus ega õpingutes ning on ühiskondlikult väheaktiivsed.
- Vanemaealiste sihtgrupp vanuses 55+, kes vajab nii sotsiaalset kui emotsionaalset tuge ning ea- ja võimetekohaseid võimalusi eneseteostuseks.
- Erivajadusega inimene, kellel on füüsiline või psüühiline kõrvalekalle, mille tõttu ta vajab kõrvalabi.

Toetuse saajad:

- kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd, SAd)
- mikroettevõtted
- kohalikud omavalitsused

Meede 3.3 Sotsiaalse kaasatuse suurendamine (eraldi rahastus ESF+ meetmest)

Abikõlblikud kulud:

- koolituse, seminari, teabepäeva ja muu samalaadse sündmuse korraldamise kulud;
- tegevuste läbiviimiseks vajalikud väikevahendid (vahendid, seadmed vms, mida ei arvata organisatsiooni põhivara hulka ja mis ei ületa 15% tegevuse eelarvest);
- koostöö ja võrgustumine (riigisisesel ja välisriigis toimuval seminaril, konverentsil, messil või õppereisil osalemine, sealhulgas osavõtutasu, lähetuse kulud);
- asjakohased tegevusega seotud sõidu-, side-, infotehnoloogia-, ruumi rendi ja bürootarvete kulud;
- uuringu tellimise ja läbiviimise kulud;
- eksperthinnangu tellimise kulud;
- teabematerjali koostamise ja väljaandmise kulud;
- veebilehe loomise, haldamise ja arendamise kulud;
- ESF+ sümboolika kulud;
- ligipääsetavuse parandamise kulud, sh viipekeelee tõlge või kirjutustõlge kuulmispuudega inimestele.

Meede 3.3 Sotsiaalse kaasatuse suurendamine (eraldi rahastus ESF+ meetmest)

Mitteabikõlblikud kulud:

- Investeeringud põhivarasse
- Maa, kinnisvara ja taristu ostmise kulud
- Palgakulud
- Projektijuhtimise kulud
- Püsikulude tüüpi kulud
- Ei toetata tegevusi, mida viiakse ellu sotsiaalhoolekande seaduse 2. ja 3. peatüki, tööturumeetmete seaduse § 13 või tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 2 alusel, välja arvatud juhul, kui tegevused loovad juba olemasolevatele teenustele lisandväärtust (§ 5 lg 4).

Peipsiääre vald – Vahva Rahva Kool

Tegevused – koolitused sihtrühmale 55+ teemadel meediasuhtlus, tervis, toitumine, turvalisus jne.

Toetuse summa 1798€

11.11.2025 kell 11-14

PEIPSIÄÄRE
VAHVA RAHVA
KOOL

Pala kultuurimajas

60+

Õppida on vahva!

PEIPSIÄÄRE
VAHVA
RAHVA
KOOL

ESINEJA

Tartu Tervishoiu Kõrgkooli
õppejõud-ektor **JANIKA PAEL**

Teemaks vaimne tervis
vanemas eas, eluviis ja toitumine.

JANAR KULLI fotonäitus
"Ajatud raamid".

PEIPSIÄÄRE
VALD

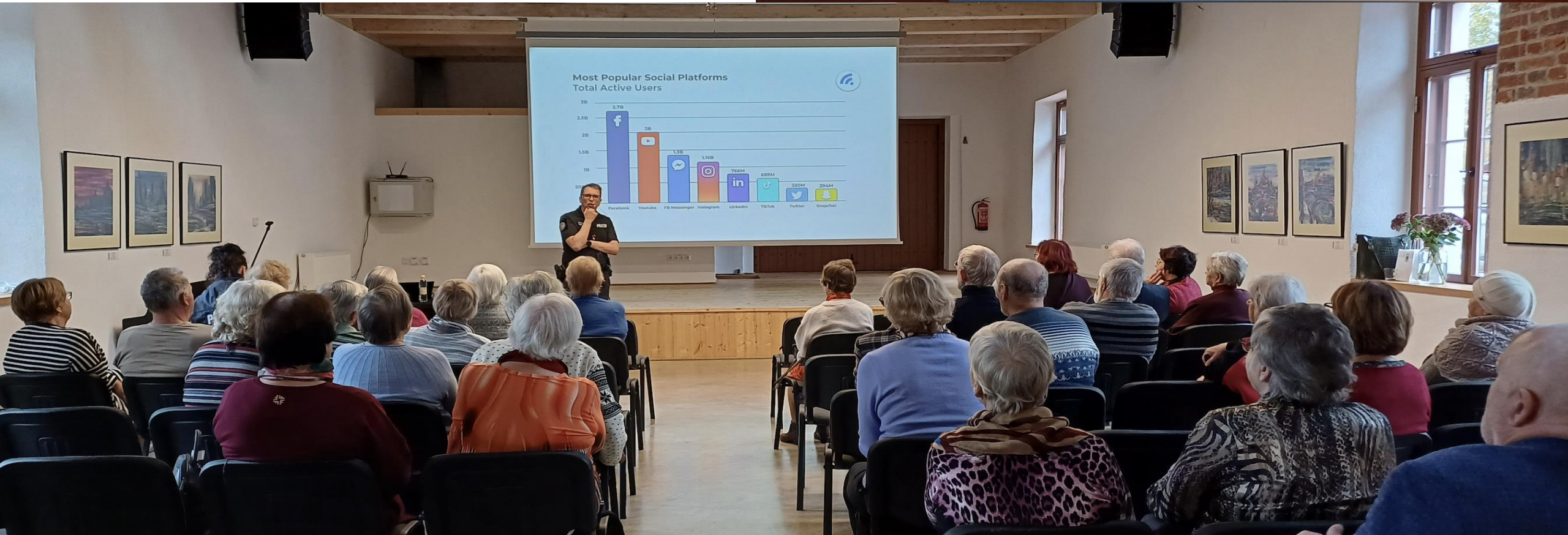
RAAMATUKOGUD

Peipsiääre vald

KUVA KE

Tartumaa
Arendusselts

Tartumaa Arendusselts

Projektitoetuse taotlemine

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

LEADER
EESTI

Toetuse taotlemise ja projekti elluviimise protsess

Projektitoetuse taotlemise protsess Leader-meetme raames on kolmeetapiline:

- 1) projektitaotluse esitamine TASile PRIA e-keskkonna kaudu, projektitaotluse menetlemine ja hindamine TASis;
- 2) projektitaotluse menetlemine ja kinnitamine või kinnitamata jätmine PRIAs;
- 3) taotluses kavandatud ja elluviidud tegevuste ja investeeringute kohta maksetaotluse (aruande) ja lisadokumentide esitamine e-PRIAs ja toetuse väljamaksmine.
Projektitoetus makstakse kindlasummalise maksena PRIA-ga varem kokku lepitud eelarveprojekti alusel, milles on arvestatud asjakohast projektitoetuse määra.

Projektitoetuse taotlemise protsess ESF+ toetuse raames on kaheetapiline:

- 1) projektitaotluse esitamine TASile SPOKU keskkonna kaudu, projektitaotluse menetlemine, hindamine ja kinnitamine või kinnitamata jätmine TASis;
- 2) taotluses kavandatud ja elluviidud tegevuste kohta aruande esitamine TASile

Projektitoetuse maksmine

Projektitoetus makstakse kindlasummalise maksena PRIA-ga varem kokku lepitud eelarveprojekti ja projektitaotluse rahuldamise otsuse alusel.

Projektitoetuse maksmiseks esitab projektitoetuse saaja pärast toetatava tegevuse või selle etapi täielikku elluviimist PRIA-le kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest maksetaotluse koos järgmiste dokumentidega:

- 1) aruanne, mis sisaldab elluviidud tegevuse või selle etapi ning eesmärgi täitmise ja tulemuse saavutamise kirjeldust;
- 2) dokument, mis tõendab, et tegevus või selle etapp on ellu viidud ning eesmärk on täidetud ja tulemus on saavutatud;
- 3) liisingu puhul liisinguleping, millest selgub liisingulepingu lõppemise kuupäev ja liisingueseme üleandmist tõendav dokument.

Projektitoetuse taotlemine

Taotluste vastuvõtt 15. september - 15. oktoober 2026

Projektitoetuse taotlemiseks esitab taotleja TASile PRIA e-keskkonna ja SPOKU (ESF+) kaudu täidetud projektikirjelduse vormi ja nõutavad lisadokumendid.

[PRIA e-keskkond](#) (LEADER)

[SPOKU e-keskkond](#) (ESF+)

Lisadokumentide esitamine I

Kõikide meetmete puhul:

- kulude mõistlikkust tõendavad §-s 26 nimetatud dokumendid (**hinnapakumused**);
- ehitise ehitamise korral **ehitusprojekt**, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;
- ärakiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatava ehitise ehitamisel, välja arvatud uue ehitusloakohustusliku hoone püstitamisel, või renoveerimisel on see **ehitis ja sellealune maa projektitoetuse taotleja valduses** asjaõiguslikul või võlaõiguslikul alusel vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest;
- ärakiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatava uue ehitusloakohustusliku hoone püstitamisel on **hoonealune maa projektitoetuse taotleja omandis või on sellele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus** vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest;
- ärakiri dokumendist, mis tõendab, et materiaalse vara soetamisel, mis paigaldatakse ehitisse või mida kasutatakse ehitises, on see ehitis **projektitoetuse taotleja valduses** asjaõiguslikul või võlaõiguslikul alusel vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest.

Lisadokumentide esitamine II

Kõikide meetmete puhul:

- MTÜ, välja arvatud usulise ühenduse puhul tema **liikmete nimekiri** mitte varasema kui projektitaotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese päeva seisuga; sihtasutuse puhul tema asutajate ja nõukogu liikmete nimekiri
- äriühingu puhul kinnitatud **majandusaasta aruanne**
- **projektijuhi CV**
- Kõikide meetmete puhul võib lisaks esitada **hindamiseks olulist informatsiooni** andvaid dokumente (toetuskiri, koostöökokkulepe, pildid jne).
- Muud nõuded esitatavatele dokumentidele tulenevad Leader-määruse § 29-st.

Lisadokumentide esitamine III

Sõltuvalt meetmest:

- **Fookusvaldkond 1: kogukond ja noored**

- Meede 1.1. – Projektile on vajalik lisada **kogukonna koostöökokkulepe/arengukava/analüüs vms (nt küsitlus)**, mis tõestab, et planeeritav projekt on kogukonna jaoks vajalik
- Meede 1.2. - koostööd, selle planeerimist ja **noorte kaasatust tõendavad dokumendid**: protokoll koosolekust, osalejate nimekiri ning võimalusel fotod.
- Meede 1.3. - esitada **kogukonnaliikmete projekti kontseptsiooni loomisesse kaasamist tõendavad dokumendid**: protokoll koosolekust, osalejate nimekiri ning võimalusel fotod.

Lisadokumentide esitamine IV

Sõltuvalt meetmest:

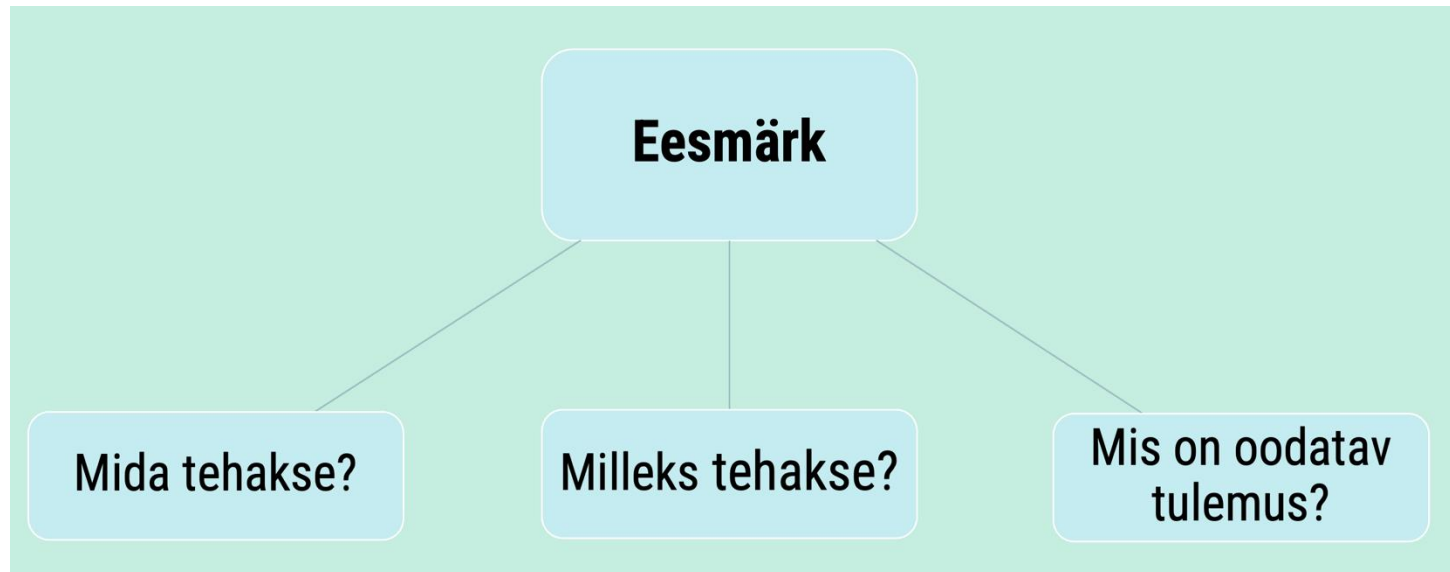
- **Fookusvaldkond 3: suurprojektid, vihmavarju- ja koostööprojektid**
- **Meede 3.1. – erinevate sektorite kaasatust tõendavad koostöökokkulepped** (kaasatud osapooled erinevatest sektoritest – avalik, era ja kolmas sektor)
- **Meede 3.3. - KOVi kooskõlastus**

Hinnapakkumuse nõuded

- Kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus on alla 5000 euro, on projektitoetuse taotleja on saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse.
- Kui KM-ta maksumus ületab 5000 eurot, on taotleja saanud vähemalt kolmelt isikult võrreldavad hinnapakkumused.
- Kui ühistegevuse raames tellitava tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus on alla 1000 euro, koostab projektitoetuse taotleja ühistegevuse kohta hinnakalkulatsiooni koos kulude mõistlikkust selgitava põhjendusega.
- Kui ühistegevuse km-ta maksumus ületab 1000 eurot, on projektitoetuse taotleja saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse.
- Hinnapakkumus peab sisaldama:
 - Taotleja nime
 - Hinnapakkuja nime, registrikoodi ja kontaktandmeid
 - Hinnapakkumuse väljastamise kuupäeva
 - Toetatava tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust
 - Töö, teenuse või vara üksikasjalikku kirjeldust. Vajadusel tehniliste tingimuste loetelu, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile
 - Hinnapakkumuseks loetakse ka muud dokumenti, millest peavad selguma nimetatud andmed, välja arvatud taotleja nimi, hinnapakkuja registrikood ja käibemaksuta maksumus

LEADER-määruse § 25. Abikõlblikud kulud

Abikõlblikud kulud on eelarveprojektis kavandatud toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on sihtotstarbelised, mõistlikud, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks.

LEADER-määruse § 25. Mitteabikõlblikud kulud I

1. Mitteabikõlblikud on kulud, mis on mitteabikõlblikuna nimetatud vastava toetusmeetme kirjelduses TASI meetmelehtedel;
2. kulud, mis on mitteabikõlblikuna loetletud Leader-määruses:
 - käibemaks, kui see on käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav;
 - riigilõiv, trahv, finantskaristus ning vaide ja kohtumenetluse korral menetluskulu;
 - sularahamakse, lepingu sõlmimisega või kindlustamisega seotud kulu, intress, tagatismakse ja finantsteenustega seotud muu kulu;
 - stipendiumi ja annetuse kulu;

LEADER-määruse § 25. Mitteabikõlblikud kulud II

- nende kohaliku omavalitsuse üksuse ülesannete täitmiseks tehtav kulu, mis on nimetatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõigetes 1 ja 2 ning lõike 3 punktis 1, välja arvatud selline nimetatud ülesannete täitmiseks tehtav kulu, mis lisab uuenduslikku väärtust või elemente;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaks, kui ekspert või projektijuht on ametnik või avaliku teenistuse töötaja või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;
- sõiduauto ja kutseliseks kalapüügiks kasutatava veesõiduki soetamise kulu;
- liisingulepinguga seotud kulu, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulu, üldkulu ja kindlustusmaks;

LEADER-määruse § 25. Mitteabikõlblikud kulud III

- kulu, mille on tasunud ühistegevuses osalev partner;
- ehitusmaterjali ostmise kulu ilma ehitustegevuseta;
- sellise ehitustegevuse kulu, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise, üürimise ja rentimise kulu, välja arvatud kontoriruumi üürimise ja rentimise kulu ning ürituse korraldamiseks vajaliku maa ja ruumi üürimise ja rentimise kulu;
- enne kohalikule tegevusrühmale projektitaotluse esitamist tekkinud kulu;
- toetatava tegevuse elluviimise seisukohast põhjendamatult ja ebaoluline kulu.
- Kasutatud materiaalse vara, sealhulgas masina või seadme soetamise kulu on abikõlblik, kui selle eeldatav kasutusiga kestab vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Projektitoetuse taotlemine

Taotluste vastuvõtt 15. september - 15. oktoober 2026

Projektitoetuse taotlemiseks esitab taotleja TASile PRIA e-keskkonna ja SPOKU (ESF+) kaudu täidetud projektikirjelduse vormi ja nõutavad lisadokumendid.

[PRIA e-keskkond](#) (LEADER)

[SPOKU e-keskkond](#) (ESF+)

Tartumaa Arendusselts

Projektitaotluste hindamine

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

LEADER
EESTI

Projektitaotluste hindamiskriteeriumid

Meetmespetsiifilised kriteeriumid (osakaal kokku 35%), sh:

1.1. Projekti mõju fookusvaldkonna arengule ja strateegilisele eesmärgile (osakaal 20%):

- mõju kogukonnale/noortele (1. fookusvaldkond);
- mõju ettevõttele/turismisektori arengule (2. fookusvaldkond);
- mõju laiema piirkonna arengule/sotsiaalsele kaasatusele (3. fookusvaldkond).

1.2. Projekti mõju meetme tulemusnäitajatele (osakaal 15%)

Projektitaotluste hindamiskriteeriumid

2. Universaalsed hindamiskriteeriumid (osakaal kokku 65%), sh:

2.1. Projekti ja eelarve põhjendatus (20%): probleemide selgus, vajaduste ja ideede põhjendatus; sihtgruppide ja kasusaajate selge määratlemine ja nende seos projekti tulemustega; eesmärkide realistlikkus ja seos probleemide ja vajadustega; eelarve arusaadavus ja põhjendatus ning vastavus kavandatud tegevustele ja tulemustele.

2.2. Projekti tulemuslikkus ja elujõulisus (15%): projekti tegevuste läbimõeldus, tegevuste ja tulemuste selge seos; tegevuste jätkusuutlikkus peale projekti lõppemist.

Projektitaotluste hindamiskriteeriumid

2. Universaalsed hindamiskriteeriumid (osakaal kokku 65%), sh:

2.3. Taotleja suutlikkus projekti teostamisel (10%): projektimeeskonna, sh projektijuhi teadmised, oskused ja kogemused projekti edukaks elluviimiseks; projekti teostamiseks vajalike partnerite ja asjatundjate olemasolu.

2.4. Projekti vastavus TASi läbivatele printsiipidele – TARK (20%):

- Tartumaa eripära võimendamine
- Arukus ja uuenduslikkus
- Rohepöörde rakendamine
- Kogukondlikkus

https://tas.ee/wp-content/uploads/2026/09/TAS_kord_hindamiskriteeriumid_06.02.2025.pdf

Indikaatorid ja sihttasemed

Meede 1.1. Arukad kogukondlikud lahendused

Tulemusnäitajad:

- Projektidest kasu saanud elanikkond – 30 000 (pool TASI elanikkonnast)
- Objektide püsikasutajate arv – minimaalselt 30 püsikasutajat nädalas objekti kohta
- Uute kogukonnale suunatud teenuste arv – 10 kogukonnale suunatud uut teenust
- Kogukonnale suunatud edasiarendatud teenuste arv – 10 edasiarendatud teenust

Väljundnäitajad:

Toetust saanud projektide arv (sihttase: 20), sh:

- Toetatud arukate kogukondade (arukate külade) investeeringuprojektide arv. Sihttase 3
- Uute ja parendatud kogukonna ja külastajate jaoks oluliste objektide arv.

Sihttase: 14

- Kogukonna turvalisusele ja toimepidevuse tõstmisele suunatud projektide arv.

Sihttase: 3

Indikaatorid ja sihttasemed

Meede 1.2. Ettevõtlikud ja terved noored

Tulemusnäitajad:

- Projektidest kasu saanud noorte arv: investeeringute puhul (sh vahendite soetamine) püsikasutajate arv. Sihttase: minimaalselt 30 püsikasutajat nädalas
- Tegevuste puhul tegevustesse kaasatud noorte arv. Sihttase: kokku 1200 noort (min 30 noort projekti kohta)
- Uute noortele suunatud teenuste arv. Sihttase: 10
- Noortele suunatud edasiarendatud teenuste arv. Sihttase: 10

Väljundnäitajad:

Toetust saanud projektide arv (sihttase: 20), sh:

- Noorte ettevõtlikkust ja omaalgatust toetavate projektide arv. Sihttase: 8
- Noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projektide arv. Sihttase: 8
- Noorte füüsilise ja vaimse tervise toetamisele suunatud projektide arv. Sihttase: 4

Indikaatorid ja sihttasemed

Meede 1.3. Kogukonna väikeprojektid

Tulemusnäitajad:

- Projektidest kasu saanud elanikkond. Sihttase: minimaalselt 20 inimest projekti kohta
- Uute kogukonnale suunatud teenuste arv. Sihttase: 10
- Kogukonnale suunatud edasiarendatud teenuste arv. Sihttase: 10

Väljundnäitajad:

- Toetust saanud projektide arv (sihttase: 20), sh:
- Toetatud arukate kogukondade (arukate külade) projektide arv. Sihttase: 5
- Kogukondlikke algatusi toetavate projektide arv. Sihttase: 3
- Kohaliku kogukonna teenuste ja taristu arendamisele suunatud projektide arv. Sihttase: 10
- Kogukonnale suunatud infoplatvormide jt uuenduslike lahenduste arv. Sihttase: 2

Indikaatorid ja sihttasemed

Meede 2.3. Uuendused ja piloteerimine

Tulemusnäitajad:

- Projekti raames väljaarendatud uuenduslike teenuste ja toodete arv. Sihttase: 6
- Innovaatilistesse tegevustesse kaasatud elanikkond. Sihttase: 500

Väljundnäitajad:

- Toetust saanud projektide arv (sihttase: 8), sh:
- Rohe- ja ringmajanduse alaste projektide arv. Sihttase: 3
- Muude innovatsiooniprojektide arv. Sihttase: 3
- Innovatsiooniteadlikkuse tõstmisele suunatud projektide arv. Sihttase: 2

Indikaatorid ja sihttasemed

Meede 3.1. Suurprojektid

Tulemusnäitajad:

- Projektidest kasu saanud elanikkond. Sihttase: mõju peab olema suurem kui üks KOV, minimaalne kasusaajate arv 15 000 projekti kohta.
- Objekti püsikasutajate arv nädalas. Sihttase: minimaalselt 100
- Piirkonna elanike rahulolu arendatud objektiga (5 palli skaalal vähemalt 4)

Väljundnäitajad:

- Toetust saanud suurprojektide arv. Sihttase: 2

Indikaatorid ja sihttasemed

Meede 3.3 Sotsiaalse kaasatuse suurendamine (eraldi rahastus ESF+ meetmest)

Meetme tulemus- ja väljundnäitajad

- Uute/edasiarendatud sihtgruppidele suunatud tegevusvõimaluste arv (sh koolitused, sündmused, tegevusvõimalused jms). Sihttase: 104
- Tegevustesse kaasatud sihtgrupi esindajate arv. Sihttase: 1040
- Elluviidud miniprojektide arv. Sihttase: 104

Seireandmete kogumine

Taotleja esitab projekti lõppedes aruande (e-PRIA, SPOKU), kus täidab ka seireandmed: projekti mõju meetme indikaatorite täitmisele.

Tähistamine, LEADER-meede

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**

**Eesti
tuleviku heaks**

LEADER
EESTI

Tähistamine, ESF+ toetus

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**

**Eesti
tuleviku heaks**

Tähistamine, TASI logo

Tartumaa Arendusselts

Tartumaa Arendusselts

Edukat taotlemist!

www.tas.ee

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

LEADER
EESTI